

DEN SOCIALE BÆREDYGTIGHEDSPLAN

kort fortalt

2020-2030

SOCIALE FORHOLD
OG BESKÆFTIGELSE
Århus Kommune

Den sociale bæredygtighedsplan

En ny strategi for de sociale indsatser i fremtidens Aarhus

Aarhus skal være en god by for alle. Sådan lyder vores vision, både når vi taler om det Aarhus, vi vil have i dag, og det Aarhus vi vil skabe for fremtiden.

Det er en formulering, der vækker ambitiøse tanker om vækst og udvikling, fællesskab, mangfoldighed og nyskabelse. Og på en lang række områder går det i den rigtige retning. Aarhus vokser, og det samme gør alt det bedste i byen; succesfulde virksomheder, internationale kulturbegivenheder, prisvindende arkitektur, førende uddannelsesinstitutioner og nye talentfulde borgere finder i stigende grad et hjem i vores by.

Men det er stadig ikke alle i Aarhus, der har det godt. For det er ikke kun antallet af turister, priser og arbejdspladser, der vokser. Også antallet af hjemløse er vokset. Det samme er antallet af borgere med sindslidelse eller alvorlige fysiske eller kognitive handicap. For mange skoleelever har i dag for højt fravær, og mange unge mennesker har så ondt i livet, at de helt mister grebet om det.

Der er med andre ord alt for mange børn, unge og voksne aarhusianere, der ikke trives. Som savner gode fællesskaber og nære relationer, og som ikke lykkes med at få en uddannelse eller et arbejde. Bæredygtighedsplanen rummer en plan for, hvordan vi hjælper disse med i fællesskabet.

I de senere år har vi set, at behovet for den hjælp er vokset støt. Det vidner om, at vækst og udvikling ikke blot fører til succes og gevinst, men også bringer nye problemer med sig. Hvis Aarhus i fremtiden skal være en god by for alle, skal vi have vendt den udvikling rundt. Det økonomiske pres fylder meget i debatten om socialpolitikken, og penge er naturligvis en afgørende faktor. Men det er ikke nok blot at bevillige flere penge til de indsatser, vi allerede har. For sandheden er, at vores opgaver på det sociale område ikke kun vokser i omfang og antal, men også i kompleksitet – og at helt nye opgaver kommer til, med nye problemstillinger, der skal løses. Skal vi løse disse udfordringer, har vi brug for nye redskaber og nye metoder.

BRED INDDRAGELSESPROCEN, efterår 2020

Med bidrag fra byens borgere, pårørende til borgere, der modtager hjælp, faglige organisationer, interesseorganisationer, regionen, øvrige magistratsafdelinger i Aarhus Kommune, har vi udarbejdet denne plan for faglig og økonomisk bæredygtighed for perioden 2020-2030.

Planen er udarbejdet med baggrund i en inddragelsesproces, hvor omdrejningspunktet har været sammenomaarhus.dk og en række virtuelle gå-hjem-møder. Alle byens borgere, interesseorganisationer, virksomheder, faglige organisationer mv. har haft mulighed for at sende forslag og inputs til planen. Forslag, der er sendt til forvaltningen eller givet på afholdte gå-hjem-møder, er samlet på hjemmesiden sammenomaarhus.dk, hvor alle også har haft mulighed for at kommentere på forslagene.

I bæredygtighedsplanen er det beskrevet, hvad inddragelsesprocessen har givet anledning til.

Planen er vores vision for, hvordan vi vil tage fat på de faglige og økonomiske udfordringer, vi ser de kommende år. Planen leverer ikke alle svar, men indeholder en række initiativer, som vi tror kan være med til at bryde den negative udvikling og forbedre effekten af vores indsatser i de kommende år.

TO GRUNDTANKER

De mange konkrete initiativer er beskrevet nærmere i den samlede Bæredygtighedsplan, som kan ses på aarhus.dk/densocialebaeredygtighedsplan.

Initiativerne har rod i to grundlæggende tanker om, hvordan fremtidens sociale indsatser kan og skal være bedre end dem, vi har i dag.

Den første grundtanke er et **målrettet og forstærket fokus på forebyggelse og tidlig indsats** som en strategi til at vende udviklingen. Det er ikke ambitiøst nok, blot at kunne tage sig af flere, når et stigende antal borgere får brug for hjælp og støtte. Vi skal i stedet koncentrere vores indsatser om at sikre, at færre fremover får problemer og kommer helt derud, hvor kampen tilbage bliver lang og hård. Det opnår vi ved at tilbyde tidligere, hurtigere og mere lettilgængelig hjælp til dem, der har begyndende problemer.

Betydningen af forebyggelse og tidlig indsats gælder især blandt udsatte børn og unge. Det gælder fx blandt de mange børn i Aarhus, der ikke har et alderssvarende sprog ved skolestart, eller som har et alarmerende højt fravær og i en tidlig alder bliver hægtet af læringsfællesskaberne. Og det gælder i høj grad de socialt udsatte unge, der alt for ofte vokser op og bliver socialt udsatte voksne uden fællesskaber og job og med svære sundhedsproblemer. Sociale problemer i barndommen og ungdommen har langvarige,

menneskelige konsekvenser, og her skal vi i langt højere grad sætte forebyggende og tidligt ind.

Den anden grundtanke drejer sig om **udviklingen af mere tværgående og sammenhængende løsninger** på problemer, der bliver stadigt mere komplekse. For mange socialt udsatte er det sådan, at ét problem sjældent står alene – sygdom, misbrug, arbejdsløshed og økonomisk sårbarhed går ofte hånd i hånd. Derfor er den bedste hjælp dén, der tager udgangspunkt i helheden og kan se problemerne i en sammenhæng.

Det gælder ikke mindst for den stigende andel af vores borgere, der har behov for mere omfattende og specialiseret hjælp. Vi ser det blandt andet i socialpsykiatrien, hvor vi i kommunen får til opgave at tage os af borgere med stadigt mere alvorlige sindslidelser. Vi oplever også behovet for mere skræddersyede og specialiserede tilbud til både voksne og børn med enten fysiske eller kognitive handicap. For dem kalder komplekse udfordringer i høj grad på sammensatte løsninger, der koordinerer mulighederne for støtte, uddannelse, hjælpemidler, sociale fællesskaber, boformer og jobmuligheder. Derfor skal vi blive langt bedre til at tænke på tværs af ekspertiser, fagområder, myndigheder og indsatser, så vi kan sætte ind med koordinerede sundhedsfaglige, socialpædagogiske og beskæftigelsesrettede tiltag.

FEM TEMAER

Vi har i bæredygtighedsplanen skrevet om fem temaer, der særligt tegner fremtiden for det specialiserede socialområde.

De fem temaer er:

- Bedre hverdag for børn med særlige behov
- Flere unge i job og uddannelse
- Bedre hverdag for aarhusianere med psykisk sygdom
- Flere hjemløse i egen bolig
- Bedre hverdag for voksne med handicap

Til sammen dækker de fem temaer de brændpunkter, hvor udviklingen på det sociale område går hurtigst, og hvor vores udfordringer med stigende efterspørgsel og kompleksitet er størst. Bæredygtighedsplanen er fokuseret om flere spor inden for hvert tema, der hver beskriver muligheder, initiativer og metoder.

Det er byrådets vision, at Aarhus skal være en by, hvor vi hele tiden gentænker mulighederne for at udvikle byen i fællesskab og på den måde sammen skaber rammerne for det gode liv. Det er vores ambition, at Bæredygtighedsplanen kan blive et stærkt og fælles visionsudspil til, hvordan vi gentænker og udvikler de sociale indsatser i Aarhus, så vi i fremtiden kan leve op til vores ambition om ikke blot at være en god by for alle aarhusianere, men at alle aarhusianere – også de udsatte og sårbare – har et godt liv.

BEDRE HVERDAG FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

BAGGRUND

For at sikre at alle børn og familier i Aarhus får de bedst mulige vilkår for at trives og udvikle sig, skal vi prioritere, udvikle og investere i faglige initiativer, der sætter barnet først. Vi skal understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og mulighed for deltagelse i meningsfulde fællesskaber.

De sociale skel skal mindskes, så børns livsmuligheder ikke afgøres af deres postnummer eller af det kvarter, de vokser op i. Vi vil mindske de forskelle, der er i børns opvækstvilkår, så de påvirker børnenes læring, sundhed og fremtidsmuligheder mindre.

De initiativer, der foreslås, tager særligt afsæt i digitalisering, børneinddragelse, læring, skolegang og deltagelse i fællesskabers betydning for evnen til at klare sig godt – også i voksenlivet.

1 LÆRING OG LIVSMESTRING – UDDANNELSE OG LÆRING

SPØR

Det er afgørende at understøtte uddannelse og læring, med fokus på det enkelte barns evner og behov for at give børnene det bedst mulige fundament for et godt voksenliv. Vi ved, at fravær har en negativ påvirkning af elevers faglige niveau og deres udbytte af undervisningen – og at konsekvenserne af fravær rækker ind i voksenlivet. Fravær er oftest et symptom på andre udfordringer hos barnet. Fravær kan skyldes individuelle, familiemæssige eller skolemæssige faktorer – og ofte alle tre på en gang. Vi ved også, at det er af afgørende betydning med en tidlig og koordineret forebyggende indsats i barnets første leveår.

Derfor vil vi blandt andet...

- arbejde mere systematisk og tværfagligt med at øge trivsel og nedbringe fravær.
- arbejde med tidlige forebyggende indsatser omkring fravær og mistrivsel i 0-6 årsalderen.

2 DET GODE BØRNELEV

SPØR

Dette spor fokuserer på tre af de forhold, der generelt kan siges at være centrale for, at børn kan trives og udvikle sig. Det drejer sig om børnenes fysiske og psykiske helbred, deres oplevelse af at blive set og hørt og at være aktør i eget liv, og deres evne til og mulighed for at mestre livet og indgå i meningsfulde fællesskaber.

Derfor vil vi blandt andet...

- arbejde med tidlig indsats og børneinddragelse.
- arbejde med temaet *Sunde børn leger bedst*. Her er der fokus på at styrke anbragte børns fysiske og mentale sundhed bl.a. ved obligatoriske årlige lægetjek for alle anbragte børn.
- arbejde med mestring i fællesskab. Udsatte børn og børn med handicap skal i højere grad tilegne sig de kompetencer, som er nødvendige for at lære at mestre eget liv.

3 FORÆLDRE OG NETVÆRK – DØGNOMRÅDET GENTÆNKT

I dette spor sætter vi fokus på anbragte børns familier og netværk. Vi vil gentænke døgnområdet og dermed imødekomme det stigende pres på døgnanbringelser. Der er en øget efterspørgsel på den interne kapacitet og fleksibilitet på vores døgninstitutioner. Nationalt varsler regeringen ændringer på anbringelsesområdet, der bl.a. fokuserer på mere kvalitet i anbringelser. Vi skal derfor gentænke rollen for forældre, pædagoger og sagsbehandlere i forbindelse med anbringelser.

Derfor vil vi blandt andet...

- arbejde med målrettet støtte til forældre hvis barn eller ung er anbragt.
- arbejde med at etablere ni interne døgnpladser i Vikingedalen.
- arbejde med at udvikle en familieindsats med Ventilpladser, som er fleksible pladser på et anbringelsessted, der kan anvendes, når der er brug for aflastning fra hjemmet.
- arbejde med familierettede indsatser i hjemmet og korttidsanbringelser.
- arbejde med nye måder at støtte op om plejefamilier på.

4 MENINGSFULDE FÆLLESSKABER

Aarhus skal være en god by for alle – en by hvor alle børn kan være børn, og hvor det fælles skaber mening og mestring. Der skal være plads til forskellighed og mangfoldighed. Vi har et ansvar for, at også borgere med særlige behov kan tage aktivt del i fællesskabet. Derfor sætter dette spor fokus på fællesskaber; fællesskabers betydning for individet og også det samfundsmæssige ansvar fællesskabet har. Det gøres ved at styrke og udvikle eksisterende fællesskaber og samarbejder samt ved at skabe muligheder for, at nye meningsfulde fællesskaber kan opstå.

Derfor vil vi blandt andet...

- udvikle et Familiehus, hvor der tilbydes helhedsorienterede løsninger på individuelle problematikker.
- fortsætte og videreudvikle arbejdet med investeringsmodeller, herunder indsatsen *Tættere på Familien* mm.
- arbejde med at gentænke samarbejdet med frivillighedsområdet og civilsamfundet.
- arbejde med at styrke mulighederne for de forældre, der modtager tabt arbejdsfortjeneste.
- arbejde med fritidsaktiviteter som et aktiv, for at sikre alle børn mulighed for et aktivt børneliv med deltagelse i meningsfulde fællesskaber.

DERFOR SKAL VI SAMARBEJDE MED...

- De børn, der har særlige behov. Børnene skal aktivt inddrages i deres egen sag og vi skal inddrage deres forældre og netværk. Der arbejdes på at etablere et panel af forældre/pårørende, tidligere anbragte, relevante faglige organisationer mm.
- De organisationer, der kender og repræsenterer området. Det er fx LEV, ADHD-foreningen, Landsforeningen Autisme, Børns Vilkår, De Anbragtes Vilkår og Mødrehjælpen.
- Det allerede velfungerende samarbejde med Børn og Unge skal udvikles, så vi sikrer, at de helhedsorienterede, tværgående løsninger fastholdes og forbedres.
- Som led i udviklingen af Familiehuset inddrages både frivillige foreninger og faglige organisationer.
- Frivillige foreninger og civilsamfundet inddrages løbende i gentænkningen af samarbejdet omkring frivillighed. Der arbejdes bl.a. med opkvalificering af de frivillige, der arbejder med børn med særlige behov, fx gennem introforløb eller supervisionslignende sparring i regi af Familiehuset.
- Aktører på digitaliseringsområdet om udvikling og brug af digitale løsninger.
- Idrætsforeninger og Kultur og Borgerservice i forhold til initiativer omkring fritidsaktiviteters vigtige rolle for børns sundhed og muligheder for at indgå fællesskaber.

BAGGRUND

Kommunerne har ansvaret for at støtte alle unge under 25 år i at blive parate til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse. Langt de fleste unge går ubesværet igennem det ordinære uddannelsessystem og kommer efterfølgende i arbejde. Nogle unge har i en kortere periode behov for rådgivning og støtte for at finde den rette plads i uddannelses- og joblandskabet.

Hertil er der en gruppe af unge med særlige udfordringer som funktionsnedsættelser, psykisk sårbarhed eller udfordringer med misbrug eller hjemløshed. De har ofte behov for mere intensiv støtte over en længere periode og individuelt tilrettelagte løsninger for at lykkes med uddannelse og job.

Alle unge – uanset baggrund og barrierer – skal have mulighed for at komme i job og uddannelse. For at lykkes med at få flere unge i job og uddannelse vil Aarhus Kommune arbejde tæt sammen med lokale virksomheder, uddannelsesinstitutioner, civilsamfund og mange flere inden for forskellige spor.

1 ÉN EFFEKTIV UNGEINDGANG

Tusindvis af unge henvender sig årligt for at få råd og vejledning om uddannelse og beskæftigelse. I indgangen på Ungecentret Kalkværksvej skal de unge modtage effektiv, tilgængelig og tydelig vejledning, som hjælper dem på rette vej. Det er vigtigt, at der er et 360-graders blik på de unge, så andre udfordringer som misbrug og psykisk sårbarhed afdækkes og håndteres, og ikke står i vejen for job og uddannelse.

Derfor vil vi blandt andet ...

- arbejde med en helhedsorienteret rådgivning af de unge med fokus på alle dele af de unges liv, som påvirker den unges evne og mulighed for at være i job og uddannelse.
- udvikle digitale løsninger til uddannelsesvejledning og træning af fx jobsamtalsituationer, der gør vejledningen mere effektiv og tilgængelig for de unge.

2 STYRKET SAMARBEJDE OM UNGE PÅ FGU

Unge på FGU (Den Forberedende Ungeuddannelse) er af faglige eller personlige årsager ikke klar til at tage en ungdomsuddannelse på ordinære vilkår. Rammerne på FGU Aarhus har derfor stor betydning for de unges videre uddannelses- og jobmuligheder. FGU Aarhus og Aarhus Kommune vil derfor arbejde sammen om at skabe et trygt og godt skolemiljø, hvor de unge kan lære og fastholdes på vejen til job og uddannelse.

Derfor vil vi blandt andet ...

- arbejde med fremskudte kommunale indsatser på FGU Aarhus med fokus på relevante understøttende tiltag, som fx rådgivning, misbrugsbehandling, psykologsamtaler og anden sparring for såvel unge som undervisere.

3 UNGE MED SÆRLIGE UDFORDRINGER TÆTTERE PÅ JOB ELLER UDDANNELSE

Unge med særlige udfordringer har ofte behov for, at uddannelse og job ikke tænkes isoleret, men at uddannelses- og beskæftigelsesrettede indsatser tænkes sammen med behandlingsforløb, gode boligløsninger med støtte samt introduktion til positive fællesskaber. Derudover skal virksomheder, uddannelsesinstitutioner og kommune i fællesskab skabe jobs og studiepladser, der kan rumme de unges udfordringer, og hvor der fx arbejdes med færre timer, mulighed for pauser eller nye læringsmetoder.

Derfor vil vi blandt andet ...

- indgå partnerskaber med lokale virksomheder om særlige arbejdsvilkår og uddannelsesmodeller, der sikrer at unge med særlige udfordringer også får en plads i arbejdsfællesskabet.
- afprøve samarbejdsprojekter med fx region eller boligforeninger, der sikrer en samtænkning af beskæftigelse/uddannelse med psykiatrisk behandling og gode boligløsninger.

4 DIGITALISERING AF UNGEINDSATSER OG DIGITAL KOMMUNIKATION MED DE UNGE

Mange unge bevæger sig naturligt rundt i det digitale univers og søger både viden og venskaber online. Ved at nytænke og helt eller delvist omlægge et udvalg af ungeindsatser til digitale platforme kan Aarhus Kommune tilbyde mere fleksible digitale støtteløsninger til unge, som kan hjælpe dem med at skabe en god hverdag, som gør det muligt for dem at være i beskæftigelse eller gå på en uddannelse.

Derfor vil vi blandt andet ...

- udvikle og benytte digitale støtteløsninger såsom digital bostøtte og transportapps.
- afprøve digitale platforme til at skabe kontakt mellem fx civilsamfund, kommune og de unge.

DERFOR SKAL VI SAMARBEJDE MED...

- **De Unge:** De unges stemme skal i højere grad bringes ind i arbejdet med at nytænke og udvikle fremtidens uddannelses- og beskæftigelsesindsats. Det vil blandt andet ske ved oprettelse af ungepaneler og test af nye indsatser/prototyper sammen med de unge selv.
- **Lokale virksomheder og uddannelsesinstitutioner:** For at skabe rummelige og individuelle løsninger for de unge skal kommune, virksomheder og uddannelser arbejde endnu tættere sammen og gensidigt spille ind med gode idéer og løsninger til gavn for de unge. De kommunale indsatser skal i højere grad rykke ud så arbejdet med de unge kan foregå ude på uddannelserne og i virksomhederne.
- **Brugerorganisationer:** Brugerorganisationerne har en stor viden om deres målgrupper, som skal sættes i spil, når der tænkes særligt tilrettelagte indsatser, der kan hjælpe de unge i uddannelse og job.
- **Civilsamfund:** Civilsamfundets fællesskaber og støtte har stor betydning for, at de unge trives og kan fastholdes i uddannelse og beskæftigelse.
- **Forbindelser på tværs af region og kommune:** For at kunne gøre uddannelses- og beskæftigelsesindsatserne mere effektive for unge med særlige udfordringer skal der arbejdes med nye samarbejdsformer på tværs af region og kommune.

BEDRE HVERDAG FOR BORGERE MED PSYKISK SYGDOM

BAGGRUND

Gennem de senere år er stadig flere borgere diagnosticeret med psykisk sygdom, og der ses en større kompleksitet i deres udfordringer. Samtidig er indlæggelserne på de psykiatriske afdelinger blevet forkortet og i højere grad gjort ambulante, altså uden overnatning. Samlet set har det ført til, at flere borgere har brug for vores hjælp og ofte på flere forskellige områder.

Vi vil skabe en bedre hverdag for aarhusianere med psykisk sygdom via forebyggelse og en tro på, at det gode liv går gennem uddannelse og job for langt hovedparten af borgerne. Vi vil skabe løsningerne sammen med de borgere, det handler om, og i et stærkt samspil med byens mange aktører. Arbejdet med en bedre hverdag for aarhusianere med psykisk sygdom vil følge tre spor, som udfoldes nedenfor.

1 SPOR

FOREBYGGELSE

Psykisk sygdom kan udvikles og forværres over tid. Derfor er det vigtigt, at vi hjælper så tidligt som muligt, da det kan gøre behovet for hjælp mindre og skabe en bedre hverdag hos borgeren.

Tilgængelighed gør det lettere for borgerne at opsøge og efterspørge hjælp før de psykiske udfordringer bliver for store. Det er derfor vigtigt, at tilbud om støtte og fællesskaber er lette at finde og opsøge.

Derfor vil vi blandt andet ...

- udbygge aktiviteterne i vores forebyggende indsatser Psykiatriens Hus og Sønder Allé, hvor borgerne kan få rådgivning og vejledning i forhold til deres psykiske udfordringer. Begge steder kan de også få kontakt med frivillige organisationer og høre, hvilken hjælp, de kan få der.
- videreudvikle digitale løsninger, som kan gøre det lettere for borgerne at opsøge hjælp og komme med i fællesskaber med andre, fx virtuelle møder og Facebook-grupper. Vi vil fx undersøge, om borgerne kan have gavn af ”tryghedsopkald”, hvor vi aftaler at ringe en borger op, fx som opfølgning på en indsats.
- udvikle på indsatser, der er specialiseret og målrettet særlige målgrupper. Dette fx indsatser i forhold til tidlig opsporing af borgere med en selvskadende adfærd.

2 SPOR

SAMMENHÆNG I INDSATSEN

Borgere med psykisk sygdom skal opleve en sammenhængende hjælp og borgernes ønsker og behov skal være i centrum for en koordineret indsats, hvor der er fokus på både job, støtte og behandling.

Derfor vil vi blandt andet ...

- undersøge muligheden for at etablere et social akuttilbud, som borgere med svær psykisk sygdom kan udskrives til fra regional behandlingspsykiatri. Akuttilbuddet er et kort ophold, hvor det vurderes, hvilken hjælp borgerne har brug for fra socialpsykiatrien.

- fortsat styrke samarbejdet mellem Rusmiddel-center Aarhus og den regionale behandlingspsykiatri, så borgerne fx kan få socialfaglige tilbud, mens de er indlagt i behandlingspsykiatrien og få psykiatrisk behandling efter, at de er udskrevet til socialpsykiatrien.
- undersøge muligheden for at etablere et specialteam, som skal hjælpe borgere i egen bolig og med svære psykiske udfordringer i overgangsfaser mellem forskellige indsatser eller i overgangen fra tunge til lettere indsatser.

3 UDDANNELSE OG JOB

Uddannelse og job er virkningsfulde sociale indsatser for hovedparten af de borgere, der har en psykisk sygdom eller sårbarhed.

Støtte og behandling er vigtigt, men for mange er det at arbejde eller uddanne sig også et middel til at komme sig. Det er vigtigt at have noget at stå op til om morgenen og at udfylde en rolle. Et aktivt liv med tilknytning til uddannelse og arbejdsmarked kan ligeledes forebygge tilbagefald i forhold til psykisk sygdom.

Derfor vil vi blandt andet ...

- styrke samarbejdet med virksomhederne, så de kan se mulighederne i at skabe rammer på arbejdspladsen, så borgere med psykisk sårbarhed også kan bidrage med deres kvalifikationer.
- styrke samtidigheden og samspillet mellem de sociale og beskæftigelsesrettede indsatser overfor borgere med psykisk sygdom. Borgerens motivation, ønsker og behov er omdrejningspunktet for det fælles arbejde med at få borgeren tættest muligt på en selvstændig tilværelse.
- skabe fokus på almindelige småjobs med socialt frikort, hvor borgerne kan tjene op til 20.000 kr. skattefrit i en almindelig ansættelse.
- skabe IPS-forløb (Individuel Planlagt job med Støtte) for borgere med alvorlig psykisk sygdom.
- ansætte flere borgere, der selv har oplevet psykisk sygdom.

DERFOR SKAL VI SAMARBEJDE MED...

- De borgere, som det handler om. Borgerne skal være med til at skabe løsninger. Kun herved ved vi, at det er de rette løsninger, som vi skaber.
- Vi skal sammen med borgerne indgå i et tillidsfuldt samarbejde med borgernes netværk og pårørende.
- De organisationer, der kender og repræsenterer borgerne, om tilrettelæggelsen af indsatserne. Fx. landsforeningen for psykisk sygdom, SIND og lokale foreninger og tilbud som fx Gallo og Dalgas Skolen.
- Behandlingspsykiatrien i Region Midtjylland om at forebygge og afhjælpe psykisk sygdom. Vi skal i den sammenhæng bl.a. arbejde med overgangen mellem indlæggelse og udskrivning.
- Praktiserende læger om en tidlig og sammenhængende indsats. Praktiserende læger skal bl.a. kende og anvise de forebyggende tilbud til borgere, der mangler akut vejledning og støtte i forhold til deres psykiske udfordringer.
- Byens virksomheder om at skabe jobåbninger og småjobs til borgere med psykisk sygdom.
- Uddannelsesinstitutionerne om opsporing og hjælp til borgere, der har psykiske udfordringer, så borger kan fastholdes i uddannelse eller job trods psykisk sygdom.
- Byens frivillige tilbud om støttemuligheder for byens borgere med psykisk sygdom.
- Boligorganisationerne om forebyggelse af forværring af psykisk sygdom for de borgere, der bor i almen bolig.
- Nationale og regionale aktører om at udvikle nye effektive indsatser, der kan bidrage til en bedre hverdag for borgere med psykisk sygdom.

FLERE HJEMLØSE I EGEN BOLIG

BAGGRUND

Aarhus Kommune vil have færre hjemløse borgere. For at opnå det mål skal vi arbejde med forebyggelse og en bred vifte af bolig- og støtteløsninger. Der er stor forskel på de hjemløse borgere – fra den unge nytilflyttede sofasurfer til den ældre hjemløse på herberget. Og ofte kan boligløsningen ikke stå alene, men skal ses i sammenhæng med job og uddannelse, positive fællesskaber og behandling af fx misbrug.

Den seneste hjemløsetælling fra 2019 viste, at 750 aarhusianere mangler en bolig, og at 172 af dem er unge mellem 18 og 24 år. Målet er, at vi i løbet af de næste fire år nedbringer antallet af unge hjemløse med mindst 50 pct. og reducerer det samlede antal af hjemløse.

Arbejdet med at nedbringe antallet af hjemløse skal ske i samspil med borgerne selv og byens mange aktører. Vi skal arbejde sammen om en ”Housing First”-strategi, hvor netop bolig, støtte og job og uddannelse går hånd i hånd. Og vi skal ikke være bange for at tænke nyt og gøre os nye erfaringer med fx effekten af stærke fællesskabsaktiviteter.

1

SPØR

FOREBYGGELSE

Den bedste strategi til at nedbringe antallet af hjemløse er at forhindre, at der kommer flere hjemløse.

Hvis man er hjemløs som ung eller har været anbragt, er der øget risiko for, at man bliver hjemløs som voksen. Vi skal derfor have opmærksomhed på boligsituationen for de unge ved overgangen omkring det 18. år og ved opstart på job og uddannelse.

Vi skal også sætte stærkt ind for at hjælpe de borgere, som allerede har en bolig, men som ikke magter at bo i den fx. grundet psykiske udfordringer og ensomhed. Her kan tænkes i stærke bånd til civilsamfundets fællesskaber.

Derfor vil vi blandt andet ...

- have et 360-graders blik på de unge, som vi møder i forskellige anledninger og kommunale indgange, så eventuelle boligudfordringer bliver spottet og håndteret.
- skabe gode alternativer til et ophold på forsorgshjem.
- styrke en koordineret og helhedsorienteret indsats, så vi hjælper på alle de områder, der er årsag til hjemløsheden som fx misbrug, psykisk sårbarhed, økonomi, manglende sociale færdigheder, job, uddannelse, netværk og fællesskaber.

2

SPØR

BOLIG OG STØTTELØSNINGER

Gennem de seneste år, har der været et stigende forbrug af forsorgspladser. Der er brug for flere boligløsninger og hjælp, tilpasset den enkelte, så borgerne kan navigere uden om, eller hurtigere komme fra forsorgshjem til egen bolig. I den sammenhæng skal vi have et fokus på de hjemløse, som er særligt udsatte, og som ikke kan bo i en almindelig bolig, fordi de har brug for ekstra støtte til deres udfordringer med misbrug eller psykisk sygdom.

Derfor vil vi blandt andet ...

- Tilvejebringe en bred vifte af forskellige boligløsninger til hjemløse
- Sikre en mere målrettet og fleksibel støtte til hver enkelt borger, så borgerne får hjælp til at mestre deres liv og blive boende i deres hjem.
- Finde andre bolig- og støtteløsninger til de unge hjemløse, der har et særligt behov for støtte og som ikke kan bo i et almindeligt boligmiljø.
- Finde støtte- og boligløsninger til de ældre hjemløse, der også har brug for pleje

3

SPOR

UDDANNELSE OG JOB TIL BYENS UDSATTE OG HJEMPLØSE

Mange hjemløse står uden uddannelse eller job på grund af fx psykiske udfordringer, misbrug eller andre sociale problemer. Langt de fleste vil gerne bidrage med det, de kan, og får det også bedre af at have et arbejde at stå op til. Men de har brug for fleksible rammer eller alternative jobfunktioner.

Derfor vil vi blandt andet ...

- skabe flere muligheder for småjobs via styrket dialog med private virksomheder.
- skabe opmærksomhed omkring det sociale frikort, hvor borgere kan tjene op til 20.000 kr. skattefrit i en almindelig ansættelse.
- have fokus på frivillig hjælp, fx. til at følge borgerne på arbejde.
- ansættelse af borgere, der selv har oplevet hjemløshed.

DERFOR SKAL VI SAMARBEJDE MED...

- De borgere, som det handler om. Borgerne skal være med til at skabe løsninger. Kun herved ved vi, at det er de rette løsninger, som vi skaber.
- De foreninger, der kender og repræsenterer borgerne. Det er f.eks. de hjemløses landsorganisation, SAND og Foreningen for Oplysning om Gadeliv.
- Vi skal samarbejde med byens virksomheder om at skabe job-åbninger.
- Vi skal have et tæt og velkoordineret samspil, med de private organisationer som fx Kirkens Korshær og Reden, om at få flere hjemløse i egen bolig.
- Vi skal tage imod de mange gode tilbud fra byens frivillige kræfter i forhold til at få flere hjemløse i egen bolig.
- Byens virksomheder, boligforeninger og Teknik og Miljø om at finde plads i byens rum og boliger til hjemløse.
- Behandlingspsykiatrien og somatikken i regionen om at forebygge og afhjælpe følgevirkningerne af social udsathed og psykisk sygdom.
- Sundhed og Omsorg om at skabe gode støtte – og boligløsninger til ældre udsatte med plejebehov.

BAGGRUND

For alle mennesker gælder det, at det gode liv rummer et sted at bo og mulighed for at leve et så selvstændigt og meningsfuldt liv som muligt. Det rummer også, at man er fysisk og psykisk sund. Og at man har muligheden for at indgå i ligeværdige og udviklende fællesskaber. Derfor er temaet ” Bedre hverdag for voksne med handicap” opdelt i nedenstående tre spor.

1 BOLIG - DER HVOR JEG BOR

SPOR

Borgernes bolig, herunder hvordan boligen er indrettet, understøtter borgernes livsmestring. Boligudbuddet skal kunne imødekomme borgernes behov for at kunne vælge, hvor og hvordan man vil bo, og hvem man vil bo sammen med, samt give mulighed for at man kan flytte. Borger- og pårørendeperspektiver bør inddrages ved planlægning og etablering af boliger.

Derfor vil vi blandt andet ...

- arbejde med omdannelse af eksisterende botilbud, så indretningen kan støtte borgeren i selv at udføre dagligdagsopgaver.
- sammen med borgere, pårørende og flere andre arbejde med fremtidens boliger og den samlede anlægsplan for de kommende 10 år. Vi vil se på muligheder for: Fleksible boliger, etablering af ungdomskollektiver og boliger der understøtter fællesskaber.
- investere i tryghedsskabende teknologi der kan medvirke til mere ro og stabilitet i borgernes hverdag. Fx døgnrytmelys, som kan bidrage til mere ro i nattetimerne.

2 LÆRING OG MESTRING - DET JEG KAN SELV

SPOR

Mennesker med et handicap har ret til et liv på samme præmisser som andre, med de drømme, håb og udfordringer der ligger i livet og mestringen af det. Borgeren skal først og fremmest mødes som et menneske, derefter som en person med funktionsnedsættelse. Der skal være fokus på det borgeren kan, i stedet for det borgeren ikke kan. Dagligdagen skal have struktur og indhold og fokus på det, der giver livsglæde.

Den enkelte skal tilbydes læring og udvikling så langt, som den enkeltes potentiale rækker. Borgerens familie og venner og øvrige netværk indgår som centrale parter i det enkelte menneskes liv, hvorfor inddragelse af pårørende og netværk er vigtig.

Derfor vil vi blandt andet ...

- arbejde med indsatser, der har fokus på at vedligeholde og udvikle borgerens mestring og færdigheder inden for dagligdags opgaver. Herunder igangsætte en faglig kvalitetsindsats, der skal udvikle handleplanen til også at være et pædagogisk værktøj der giver mening for borger og medarbejder i samarbejdet om indsatsen til borgeren.

- arbejde med at bringe borgere med handicap i flex- og skånejob i virksomheder. Jobindsatsen kombineres med et bydækkende samværstilbud og en pædagogisk støttende indsats på borgernes botilbud.
- prioritere pårørendesamarbejdet og gøre aktivt brug af det potentiale, der ligger i det. Herunder ændre vores tilgang til pårørendesamarbejdet og få de pårørende med ind som aktive medspillere i støtten til borgeren.

3 ET AKTIVT LIV I FÆLLESSKABER - MIN SUNDHED

Mange borgere med fysisk og/eller psykisk funktionsnedsættelse er kun begrænset fysisk aktive. De kan have usunde kostvaner. En del har kun lidt viden om kost og motion, og om mulighederne for at sports- og fritidstilbud. Både manglende eller begrænset fysisk aktivitet og usunde kostvaner kan, som hos alle andre, føre til livsstilssygdomme og påvirke den almene trivsel i en negativ retning.

Derfor vil vi blandt andet ...

- iværksætte et samlet sundhedsprojekt der rummer kompetenceudvikling af medarbejdere og afdelingsleder inden for sund kost og fysisk aktivitet og ansættelse af sundhedskonsulenter, der skal have fokus sund livsstil i bred forstand i vores tilbud. Sundhedskonsulenter skal arbejde med: Trænings- og vedligeholdelsesaktiviteter, øget fokus på sunde madvaner og støtte til tilbuddene og den enkelte borger i at få kontakt til frivillige organisationer/foreninger i lokalområdet.
- øge vores fokus på bevægelse og fysisk træning. Der er et stort behov for mere aktivitet i borgerens fritid herunder tilbud om at indgå i fællesskaber med andre. Området udvikles i samarbejde med civilsamfund, lokale idrætsklubber og foreninger og under faglig guidning. Der er også behov for opmærksomhed på pleje og omsorg og fysisk træning for borgere uden sprog og med særlige fysiske udfordringer.

DERFOR SKAL VI SAMARBEJDE MED...

- Vi vil samarbejde med de borgere, som det handler om og inddrage dem så langt, som det er muligt.
- Vi vil samarbejde med borgerens pårørende og netværk. De kender borgeren og kan bidrage med viden og erfaring.
- Vi skal samarbejde med de handicaporganisationer, der kender og repræsenterer borgere og pårørende om støtten, byggerier og udvikling af området.
- Vi vil samarbejde med boligforeninger om etablering af boliger i det almene byggeri og om at skabe lokale fællesskaber mellem mennesker med handicap og mennesker uden handicap.
- Vi vil samarbejde med lokale aktører såsom idræts- og foreningsliv og virksomheder og butikker, der er tæt på botilbuddene og dermed tilgængelige for borgerne
- Vi skal samarbejde med Sundhed og Omsorg om initiativer inden for sundhedsområdet.
- Vi skal samarbejde med Kultur og Borgerservice om initiativer og projekter inden for foreningsliv og idræt.
- Vi vil samarbejde med byens frivillige tilbud om muligheder for at støtte borgere med handicap.
- Vi skal samarbejde med nationale og regionale aktører om at udvikle indsatser til voksne borgere med handicap.

DE NÆSTE TI ÅR

Bæredygtighedsplanen indeholder en række initiativer, som vi sammen med resten af byen over de næste ti år skal have til at folde sig ud, så vi løser de største udfordringer på det sociale område.

At støtte sårbare og udsatte borgere kræver ofte en kvalificeret og specialiseret indsats. Det kræver også, at vi alle bliver gode til at ”række ud” og ”lukke ind” i de sociale og arbejdsfællesskaber, som er dér, hvor hverdagen leves. Den specialiserede indsats kan understøtte, at alle børn, unge og voksne i Aarhus Kommune får mulighed for at udnytte deres potentiale. Men et levet liv har også brug for at høre til og høre sammen med andre i familier, på skoler og arbejdspladser, i vennegrupper og i lokalområder. Vi har altså brug for, at mange er med til at løfte denne opgave i et fælles ansvar.

For at vi lykkes, skal vi investere i velfærd og tidlige og forebyggende indsatser for de mest sårbare. Det kan i det lange løb bedst betale sig. Vi kommer til at udnytte de muligheder, der findes i Aarhus Kommunes egne budgetter og puljen til sociale investeringer, men er også allerede i dialog med staten og private fonde om yderligere sociale investeringer.

Vi sætter os med Bæredygtighedsplanen i spidsen for en proces, hvor vi over de næste ti år vil invitere ind til forpligtende samarbejde og samskabelse om realiseringen af planens spor og initiativer. Vi håber, at I har lyst til at bidrage og måske også blive en del af løsningen.

Med venlig hilsen

Kristian Würtz
Rådmand, Sociale Forhold og Beskæftigelse

DEN SOCIALE BÆREDYGTIGHEDSPLAN

kort fortalt

2020-2030

SOCIALE FORHOLD
OG BESKÆFTIGELSE
Århus Kommune

